

Sygn. akt III AUa 472/15

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 18 lutego 2016 r.

Sąd Apelacyjny w Szczecinie - Wydział III Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący:	SSA Barbara Białecka
Sędziowie:	SSA Zofia Rybicka - Szkibiel SSA Beata Górska (spr.)
Protokolant:	St. sekr. sąd. Elżbieta Kamińska

po rozpoznaniu w dniu 18 lutego 2016 r. w Szczecinie

sprawy A. L.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddział w S.

o prawo do renty z tytułu niezdolności do pracy

na skutek apelacji ubezpieczonej

od wyroku Sądu Okręgowego w Szczecinie VI Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

z dnia 13 kwietnia 2015 r. sygn. akt VI U 66/15

1. oddała apelację,
2. odstępuje od obciążenia ubezpieczonej kosztami zastępstwa procesowego za II instancję.

SSA Beata Górska SSA Barbara Białecka SSA Zofia Rybicka - Szkibiel

Sygn. akt III A Ua 472/15

UZASADNIENIE

Decyzją z dnia 15 grudnia 2014 r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w S. odmówił A. L. prawa do renty z tytułu częściowej niezdolności do pracy. W uzasadnieniu organ rentowy wskazał, iż Lekarz orzecznik ZUS ustalił, że ubezpieczona jest całkowicie niezdolna do pracy w okresie od 26 lutego 2014 r. do 31 sierpnia 2014 r. oraz częściowo niezdolna do pracy w okresie 1 września 2014 r. do 31 sierpnia 2015 r. Mając na uwadze, iż niezdolność do pracy powstała 26 lutego 2014 r. tj. nie powstała w okresie ubezpieczenia, ani w okresie 18 miesięcy od ustania ostatniego ubezpieczenia przypadającego na dzień 27 stycznia 2010 r. organ rentowy odmówił ubezpieczonej prawa do renty z tytułu częściowej niezdolności do pracy. Jednocześnie organ rentowy wskazał, iż A. L. w okresie dziesięciolecia przed dniem złożenia wniosku tj. w okresie od 19 stycznia 2000 r. do 28 maja 2013 r. (z wyłączeniem okresu pobierania

renty) udowodniła okres ubezpieczenia wynoszący 5 lat, 3 miesiące i 15 dni, w okresie dziesięciolecia przed dniem powstania niezdolności do pracy tj. od 16 października 2000 r. do 25 lutego 2014 r. (z wyłączeniem okresu pobierania renty) skarżąca udokumentowała okres ubezpieczenia wynoszący 4 lata, 3 miesiące i 4 dni. Łączny udokumentowany okres ubezpieczenia wynosi 28 lat, 10 miesięcy i 21 dni.

W odwołaniu od powyższej decyzji A. L. wniosła o przyznanie jej prawa do renty z tytułu częściowej niezdolności do pracy. Ubezpieczona zarzuciła organowi rentowemu nieuwzględnienie treści art. 61 ustawy i emeryturach i rentach z FUS, zgodnie z którym prawo do renty, które ustało z powodu ustąpienia niezdolności do pracy podlega ponownie przywróceniu, jeżeli w ciągu 18 miesięcy od ustania prawa do renty ubezpieczony stał się niezdolny do pracy. Odwołująca podniosła, iż Lekarz Orzecznik ZUS uznał ją za niezdolną do pracy w okresie od dnia 1 września 2014 r. do 31 sierpnia 2015 r., skoro zatem niezdolność do pracy powstała w ciągu 18 miesięcy od ustania prawa do renty to prawo do renty nie powinno być jej na nowo ustalane na podstawie art. 57 i 58 ustawy o emeryturach i rentach z FUS, ale zgodnie z treścią art. 61 tej ustawy winno być jej przywrócone.

W trakcie rozprawy w dniu 13 kwietnia 2015 r. ubezpieczona podtrzymała swoje stanowisko domagając się przyznania prawa do renty z tytułu częściowej niezdolności do pracy przy zastosowaniu art. 61 ustawy o emeryturach i rentach z FUS. Jednocześnie wnioskodawczyni oświadczyła, iż nie kwestionuje, że jest osobą częściowo niezdolną do pracy.

W odpowiedzi na odwołanie Zakład Ubezpieczeń Społecznych wniósł o jego oddalenie w całości z argumentacją jak w zaskarżonej decyzji.

Wyrokiem z dnia 13 kwietnia 2015r. Sąd Okręgowy w Szczecinie oddalił odwołanie.

Sąd I instancji ustalił, że A. L. urodzona w dniu (...) posiada wykształcenie podstawowe, w trakcie aktywności zawodowej pracowała jako obuwnik-montażysta, operator obróbki włókna, prasowaczka konfekcji lekkiej, pracownik produkcji (obróbka mięsa), sprzątaczką. W okresie od 22 grudnia 2005 r. do 30 kwietnia 2009 r. ubezpieczona była uprawniona do renty z tytułu częściowej niezdolności do pracy. Decyzją z dnia 24 września 2013 r., po rozpoznaniu wniosku ubezpieczonej z dnia 29 marca 2013 r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w S. odmówił A. L. prawa do renty z tytułu niezdolności do pracy. W uzasadnieniu organ rentowy wskazał, iż orzeczeniem Komisji Lekarskiej ZUS z dnia 19 sierpnia 2013 r. ubezpieczona nie została uznana za osobę niezdolną do pracy.

Postanowieniem z dnia 5 czerwca 2014 r. w sprawie o sygn. akt VIU 1944/13 po rozpoznaniu odwołania ubezpieczonej Sąd Okręgowy w Szczecinie VI Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych uchylił decyzję z dnia 24 września 2013 r., przekazał sprawę do rozpoznania organowi rentowemu i umorzył postępowanie w sprawie. W uzasadnieniu Sąd wskazał, iż w toku procesu ubezpieczona przedłożyła kartę informacyjną leczenia szpitalnego, z której wynika, iż w okresie od 24 lutego 2014 r. do 3 marca 2014 r. przebywała w Klinice (...) w S., z rozpoznaniem przewlekłego zespołu bólowego kręgosłupa, wielopoziomowych zmian zwyrodnieniowych, radikulopatii lewostronnej L5/S1. W dniu 26 lutego 2014 r. ubezpieczona przeszła zabieg operacyjny polegający na usunięciu krążka międzykręgowego L4/L5/S1. Po zapoznaniu się z kartą informacyjną z pobytu w szpitalu biegli z zakresu ortopedii, neurologii oraz kardiologii w opinii uzupełniającej z dnia 20 maja 2014 r. stwierdzili, iż przebyty w dniu 26 lutego 2014 r. zabieg operacyjny kręgosłupa czyni powódkę całkowicie niezdolną do pracy od dnia zabiegu operacyjnego. Nowa okoliczność dotycząca stanu zdrowia wnioskodawczyni nie była znana lekarzowi orzecznikowi, komisji lekarskiej ZUS, ani organowi rentowemu w chwili wydawania decyzji.

Sąd Okręgowy Orzeczeniem Lekarza Orzecznika ZUS z dnia 1 września 2014 r. A. L. została uznana za osobę całkowicie niezdolną do pracy na okres 6 miesięcy od dnia 26 lutego 2014 r. (tj. od daty zabiegu operacyjnego kręgosłupa L/S) do 31 sierpnia 2014 r. oraz częściowo niezdolną do pracy w okresie od 1 września 2014 r. do 31 sierpnia 2015 r.

Decyzją z dnia 15 grudnia 2014 r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych przyznał A. L. prawo do renty z tytułu całkowitej niezdolności do pracy na okres od 26 lutego 2014 r. tj. od powstania całkowitej niezdolności do pracy do 31 sierpnia 2014 r. W okresie dziesięciolecia przed dniem złożenia wniosku o rentę tj. w okresie od 19 stycznia 2000 r. do 28 maja 2013 r. (z wyłączeniem okresu pobierania renty) wnioskodawczyni udokumentowała okres ubezpieczenia wynoszący

5 lat, 3 miesiące i 15 dni, w okresie dziesięciolecia przed dniem powstania niezdolności do pracy tj. od 16 października 2000 r. do 25 lutego 2014 r. (z wyłączeniem okresu pobierania renty) wnioskodawczyni udokumentowała okres ubezpieczenia wynoszący 4 lata, 3 miesiące i 4 dni. Łączny udokumentowany okres ubezpieczenia wynosi 28 lat, 10 miesięcy i 21 dni. Ostatnie ubezpieczenie A. L. z tytułu zatrudnienia w Szkole Podstawowej w D. ustało w dniu 27 stycznia 2010 r.

W oparciu o treść art. 57 i 58 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (t.j. Dz. U. z 2013 r. poz. 1440 ze zm. dalej określanej jako ustawa rentowa) Sąd Okręgowy uznał odwołanie ubezpieczonej za nieuzasadnione.

Sąd I instancji wskazał, że ustęp 2 tego artykułu stanowi, że przepisu ust. 1 pkt. 3 nie stosuje się do ubezpieczonego, który udowodnił okres składkowy i nieskładkowy wynoszący co najmniej 20 lat dla kobiety lub 25 lat dla mężczyzny oraz jest całkowicie niezdolny do pracy. W niniejszej sprawie pod rozważę Sądu Okręgowego poddana została ocena prawidłowości decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych z dnia 15 grudnia 2014 r., którą organ rentowy odmówił A. L. prawa do renty z tytułu częściowej niezdolności, wobec ustalenia, iż niezdolność do pracy skarżącej nie powstała w okresie ubezpieczenia, ani w okresie 18 miesięcy od ustania ostatniego ubezpieczenia przypadającego na dzień 27 stycznia 2010 r.

Sąd meriti zaznaczył, że stan faktyczny w niniejszej sprawie pozostawał między stronami całkowicie niesporny. Ubezpieczona nie kwestionowała dokonanych przez organ rentowy ustaleń dotyczących zarówno daty powstania niezdolności do pracy ustalonej na dzień 26 lutego 2014 r. (tj. od daty zabiegu operacyjnego kręgosłupa L/S), jak również ustaleń w przedmiocie stopnia niezdolności do pracy: w okresie od 26 lutego 2014 r. do 31 sierpnia 2014 r. – całkowita niezdolność do pracy, natomiast w okresie od 1 września 2014 r. do 31 sierpnia 2015 r. – częściowa niezdolność do pracy. Ubezpieczona nie podnosiła również zarzutów dotyczących przyjęcia przez organ rentowy, iż w ostatnim dziesięcioleciu przed dniem złożenia wniosku o rentę udokumentowała okres ubezpieczenia wynoszący 5 lat, 3 miesiące i 15 dni, natomiast w ostatnim dziesięcioleciu przed dniem powstania niezdolności do udokumentowała okres ubezpieczenia wynoszący 4 lata, 3 miesiące i 4 dni. Bezsprorna pozostawała również okoliczność, iż ostatnie ubezpieczenie A. L. z tytułu zatrudnienia w Szkole Podstawowej w D. ustało w dniu 27 stycznia 2010 r.

Kwestionując prawidłowość zaskarżonej decyzji wnioskodawczyni wskazała, iż skoro Lekarz Orzecznik ZUS uznał ją za osobę niezdolną do pracy od dnia 1 września 2014 r. do 31 sierpnia 2015 r., niezdolność do pracy powstała zatem w ciągu 18 miesięcy od ustania prawa do renty, wobec czego prawo do świadczenia nie powinno być ustalane na podstawie art. 57 i 58 ustawy o emeryturach i rentach z FUS, ale zgodnie z treścią art. 61 tej ustawy winno zostać przywrócone.

Organ rentowy decyzją z dnia 15 grudnia 2014 r., wobec ustalenia przez Lekarza Orzecznika ZUS, iż wnioskodawczyni jest całkowicie niezdolna do pracy na okres 6 miesięcy od dnia 26 lutego 2014 r. (tj. od daty zabiegu operacyjnego kręgosłupa L/S), przyznał A. L. prawo do renty z tytułu całkowitej niezdolności do pracy na okres od 26 lutego 2014 r. do 31 sierpnia 2014 r. W przypadku A. L. legitymującej się ponad 20 letnim okresem składkowym i nieskładkowym, której ostatnie ubezpieczenie ustało w dniu 27 stycznia 2010 r., wobec ustalenia istnienia całkowitej niezdolności do pracy w okresie od 26 lutego 2014 r. do 31 sierpnia 2014 r., zastosowanie znalazł art. 57 ust. 2 ustawy rentowej.

Sąd I instancji podkreślił, iż Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 9 lutego 2010 r., I UK 223/09, LEX nr 585716 wyjaśnił, że art. 57 ust. 2 ustawy rentowej ma charakter przepisu szczególnego w stosunku do jego ust. 1 i jako taki musi być wykładany ściśle, zważywszy że określone w nim szczególne warunki nabycia prawa do renty z tytułu całkowitej niezdolności do pracy stanowią odstępstwo od zasad powszechnie obowiązujących przy ustalaniu uprawnień rentowych. Oznacza to, że prawo do renty przyznane na podstawie art. 57 ust. 2 ustawy emerytalnej przysługuje wyłącznie pod warunkiem utrzymania stopnia całkowitej niezdolności do pracy, którego to warunku nie spełnia już osoba, u której ustąpił stan całkowitej niezdolności do pracy a utrzymuje się jedynie częściowa niezdolność do pracy. Szczególna (wyjątkowa) ochrona ubezpieczeniowa z art. 57 ust. 2 ustawy rentowej obejmuje zatem wyłącznie kategorię podmiotów posiadających okresy składkowe i nieskładkowe w rozmiarze uprawniającym do nabycia prawa

do renty, którym stan zdrowia uniemożliwia wykonywanie jakiegokolwiek zatrudnienia ze względu na całkowitą niezdolność do pracy. W takich przypadkach prawo do szczególnej renty z tytułu całkowitej niezdolności do pracy jest uzależnione od utrzymywania się warunku niezdolności do pracy w takim kwalifikowanym stopniu całkowitej niezdolności do pracy, a ustanie tego warunku prowadzi z mocy art. 101 pkt 1 w związku z art. 107 ustawy emerytalnej do ustania prawa do renty.

Wskazać, zdaniem sądu meriti należało, że w oparciu o art. 61 ustawy rentowej prawo do renty, które ustało z powodu ustąpienia niezdolności do pracy, podlega przywróceniu, jeżeli w ciągu 18 miesięcy od ustania prawa do renty ubezpieczony ponownie stał się niezdolny do pracy. Oznacza to, że przywrócenie prawa do renty następuje ex lege w razie ponownego powstania niezdolności ubezpieczonego do pracy w ciągu 18 miesięcy od ustania prawa przysługującego mu uprzednio, jeżeli prawo to ustało wskutek ustąpienia niezdolności do pracy (por. wyroki SN: z dnia 7 listopada 2001 r., II UKN 565/00, OSNAPiUS 2003, Nr 14, poz. 340; z dnia 20 lutego 2006 r., I UK 170/05, OSNPUSiSP 2007, nr 1-2, poz. 30). Przepis ten, wbrew twierdzeniu ubezpieczonej, nie miał zastosowania w przedmiotowym stanie faktycznym. Jakkolwiek przyznane ubezpieczonej prawo do renty z tytułu całkowitej niezdolności do pracy ustało w dniu 31 sierpnia 2014 r. (do dnia 31 sierpnia 2014 r. istniała całkowita niezdolność do pracy), to nie można przyjąć, iż prawo to ustało wskutek ustąpienia niezdolności do pracy. Jak już wskazano prawo do renty przyznane na podstawie art. 57 ust. 2 ustawy emerytalnej przysługuje wyłącznie pod warunkiem utrzymania stopnia całkowitej niezdolności do pracy, którego to warunku nie spełnia już osoba, u której ustąpił stan całkowitej niezdolności do pracy, a utrzymuje się jedynie częściowa niezdolność do pracy.

Sąd Okręgowy podkreślił, iż niezdolność do pracy ubezpieczonej istnieje od dnia 26 lutego 2014 r. (tj. od daty zabiegu operacyjnego kręgosłupa L/S), z dniem 1 września 2014 r. zmieniła się jedynie ocena stopnia nasilenia dolegliwości skarżącej, skutkująca ustaleniem, iż jest ona osobą częściowo niezdolną do pracy do 31 sierpnia 2015 r. Nie można zatem mówić o ponownym powstaniu niezdolności ubezpieczonej do pracy w ciągu 18 miesięcy od ustania prawa do renty przysługującego jej uprzednio. Poprzednie prawo do renty ubezpieczonej ustało bowiem z dniem 30 kwietnia 2009 r., tj. z dniem, kiedy ustało prawo ubezpieczonej do renty z tytułu częściowej niezdolności do pracy przyznanej decyzją z dnia 22 lutego 2006 r.

W świetle powyższych rozważań Sąd I instancji uznał, iż ubezpieczona nie spełniła łącznie wszystkich warunków niezbędnych do przyznania jej prawa do renty z tytułu częściowej niezdolności do pracy. Jakkolwiek skarżąca spełnia przesłanki wskazane w art. 57 pkt 1 i 2 - w okresie ostatniego dziesięciolecia przed dniem złożenia wniosku o rentę skarżąca udokumentowała okres ubezpieczenia wynoszący 5 lat, 3 miesiące i 15 dni, została ona uznana za osobę niezdolną do pracy od dnia 26 lutego 2014 r., z ustaleniem istnienia stopnia częściowej niezdolności do pracy w okresie od 1 września 2014 r. do 31 sierpnia 2015 r. to nie została przez nią spełniony warunek wymieniony w art. 57 ust. 1 pkt 3 ustawy rentowej. Niezdolność do pracy nie powstała bowiem w czasie ubezpieczenia, lub w okresie równorzędnym z okresem ubezpieczenia albo nie później niż w ciągu 18 miesięcy od daty ustania tych okresów bowiem ostatni okres ubezpieczenia upłynął w dniu 27 stycznia 2010 r., co pozostawało w sprawie bezsporne.

Na podstawie zgromadzonego w niniejszym postępowaniu materiału dowodowego, Sąd Okręgowy doszedł do przekonania, iż A. L. nie spełniła łącznie wszystkich warunków przyznania renty z tytułu niezdolności do pracy określonych w przepisach ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych.

Apelację od powyższego rozstrzygnięcia wniosła ubezpieczona. Wyrok zaskarżyła w całości, zarzuciła mu nieuwzględnienie Wyroku Sądu Najwyższego z dnia 18 stycznia 2008r. II UK 87/07, na podstawie którego Sąd Najwyższy uznał, że ubezpieczony nie traci prawa do renty, lecz ulega zmianie jej wysokość, gdy zachodzi zmiana stopnia niezdolności do pracy z całkowitej na częściową i rentę z tytułu całkowitej niezdolności do pracy uzyskał po spełnieniu szczególnych warunków z art. 57 ust. 2 ustawy z 17 grudnia 1998r. o emeryturach i rentach z FUS.

Wniosła o uchylenie wyroku i przyznanie prawa do renty z tytułu częściowej niezdolności do pracy od dnia 1 września 2014r. do 31 sierpnia 2015r.

W uzasadnieniu podniosła, że błędnie podała w odwołaniu, że dochodzi renty w oparciu o przepis art. 61 ustawy o emeryturach i rentach z FUS. Podniosła, że jej zdaniem winna być jej przyznana renta z tytułu częściowej niezdolności do pracy, zgodnie ze stanowiskiem Sądu Najwyższego wyrażonym w wyroku Sądu Najwyższego w świetle którego, ubezpieczony nie traci prawa do renty, lecz ulega zmianie jej wysokość, gdy zachodzi zmiana stopnia niezdolności do pracy z całkowitej na częściową i rentę z tytułu całkowitej niezdolności do pracy uzyskała po spełnieniu szczególnych warunków z art. 57 ust. 2 ustawy rentowej.

W odpowiedzi na apelację organ rentowy wniósł o jej oddalenie oraz zasądzenie od ubezpieczonej na swoją rzecz kosztów postępowania, w tym kosztów zastępstwa procesowego w postępowaniu apelacyjnym według norm przepisanych.

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje.

Apelacja ubezpieczonej okazała się nieuzasadniona. W ocenie Sądu Apelacyjnego, Sąd Okręgowy wydając zaskarżony wyrok, wyjaśnił wszystkie istotne okoliczności sprawy, przeprowadził wyczerpujące postępowanie dowodowe oraz dokonał prawidłowych ustaleń faktycznych w granicach zasad logiki formalnej i doświadczenia życiowego, zgodnie ze swobodną oceną dowodów w myśl art. 233 § 1 k.p.c., a następnie wydał trafny, odpowiadający prawu wyrok. Sąd orzekający wskazał w pisemnych motywach wyroku, jaki stan faktyczny oraz prawny stał się podstawą jego rozstrzygnięcia oraz podał, na jakich dowodach oparł się przy jego ustalaniu, stosując przy tym prawidłową wykładnię przepisów prawnych mających zastosowanie w niniejszej sprawie. Sąd pierwszej instancji nie wykroczył zatem poza ramy swobodnej oceny dowodów, a dokonana przez niego ocena nie pozostaje w sprzeczności z zebrany w sprawie materiałem dowodowym. Sąd Apelacyjny przyjmuje za własne ustalenia poczynione przez Sąd Okręgowy oraz podziela zarówno jego ustalenia, jak i rozważania prawne, rezygnując jednocześnie z ich ponownego szczegółowego przytaczania (por. wyroki Sądu Najwyższego z dnia 5 listopada 1998 r. I PKN 339/98, OSNAPiUS 1999/24 poz. 776, z 22 lutego 2010 r. I UK 233/09, Lex nr 585720).

Sąd Apelacyjny zaznacza, że mylne wskazanie przez ubezpieczoną art. 61 ustawy rentowej, nie wpłynęło na rozstrzygnięcie przedmiotowej sprawy. Wskazanie przez ubezpieczonego podstawy prawnej dochodzonego roszczenia nie jest wiążące dla sądu, który w ramach dokonywanej subsumcji jest zobowiązany do oceny roszczenia w aspekcie wszystkich przepisów prawnych, które powinny być zastosowane, jako mające oparcie w ustalonych faktach (por. uzasadnienie wyroku SA w Łodzi z dnia 21 października 2014 r. I ACa 707/14, LEX nr 1554763). Wyraźnie należy przy tym zaznaczyć, że w niniejszej sprawie podstawowe znaczenie dla rozstrzygnięcia miał przepis z art. 57 ust. 1 ustawy rentowej.

Zgodnie z treścią art. 57 ust. 1 ustawy rentowej, renta z tytułu niezdolności do pracy przysługuje ubezpieczonemu, który łącznie spełnił następujące warunki:

- 1) jest niezdolny do pracy,
- 2) ma wymagany okres składkowy i nieskładkowy – tj. 5 lat pracy w ciągu ostatniego dziesięciolecia przed zgłoszeniem wniosku o rentę lub przed dniem powstania niezdolności do pracy,
- 3) niezdolność do pracy powstała w czasie ubezpieczenia, lub w okresie równorzędnym z okresem ubezpieczenia albo nie później niż w ciągu 18 miesięcy od daty ustania tych okresów. Przy tym ust. 2 cyt. artykułu wprowadza wyjątek od ogólnych zasad przyznawania rent z tytułu całkowitej niezdolności do pracy, stanowiąc, że przepisu ust. 1 pkt. 3 nie stosuje się do ubezpieczonego, który udowodnił okres składkowy i nieskładkowy wynoszący co najmniej 20 lat dla kobiety lub 25 lat dla mężczyzny oraz jest całkowicie niezdolny do pracy. Sąd Apelacyjny podkreśla zarazem, że ubezpieczona pobierała rentę z tytułu całkowitej niezdolności do pracy (do 31 sierpnia 2014 r.), z powodu niespełnienia przesłanki z art. 57 ust. 1 pkt 3, ustaloną w oparciu o art. 57 ust. 2 cyt. ustawy.

Jak trafnie wskazał Sąd I instancji, powołując stanowisko Sądu Najwyższego art. 57 ust. 2 ustawy rentowej ma charakter przepisu szczególnego w stosunku do jego ust. 1 i jako taki musi być wykładany ściśle, zważywszy że

określone w nim szczególne warunki nabycia prawa do renty z tytułu całkowitej niezdolności do pracy stanowią odstępstwo od zasad powszechnie obowiązujących przy ustalaniu uprawnień rentowych. Prawo do renty przyznane na podstawie art. 57 ust. 2 ustawy rentowej przysługuje bowiem wyłącznie pod warunkiem utrzymania stopnia całkowitej niezdolności do pracy, którego to warunku nie spełnia już osoba, u której ustąpił stan całkowitej niezdolności do pracy a utrzymuje się jedynie częściowa niezdolność do pracy. Szczególna (wyjątkowa) ochrona ubezpieczeniowa z art. 57 ust. 2 ustawy rentowej obejmuje zatem wyłącznie kategorię podmiotów posiadających okresy składkowe i nieskładkowe w rozmiarze uprawniającym do nabycia prawa do renty, którym stan zdrowia uniemożliwia wykonywanie jakiegokolwiek zatrudnienia ze względu na całkowitą niezdolność do pracy. W takich przypadkach prawo do szczególnej renty z tytułu całkowitej niezdolności do pracy jest uzależnione od utrzymywania się warunku niezdolności do pracy w takim kwalifikowanym stopniu całkowitej niezdolności do pracy (wyrok SN z dnia 9 lutego 2010 r., I UK 223/09, LEX nr 585716). Przy tym należy mieć na uwadze, że zgodnie z treścią art. 107 ustawy rentowej, prawo do świadczeń uzależnionych od niezdolności do pracy oraz wysokość tych świadczeń ulega zmianie, jeżeli w wyniku badania lekarskiego, przeprowadzonego na wniosek lub z urzędu, ustalono zmianę stopnia niezdolności do pracy, brak tej niezdolności lub jej ponowne powstanie. W niniejszej sprawie niewątpliwie nastąpiła poprawa zdrowia ubezpieczonej, która nie uzasadniała już dalszej całkowitej niezdolności do pracy, a jedynie częściową. Nie oznacza to bynajmniej, że ubezpieczona jest osobą zdrową i zdolną do pracy. Definicję niezdolności do pracy zawiera art. 12 ustawy rentowej. Stanowi on, iż niezdolną do pracy w rozumieniu ustawy jest osoba, która całkowicie lub częściowo utraciła zdolność do pracy zarobkowej z powodu naruszenia sprawności organizmu i nie rokuje odzyskania zdolności do pracy po przekwalifikowaniu. Całkowicie niezdolną do pracy jest osoba, która utraciła zdolność do wykonywania jakiejkolwiek pracy. Częściowo niezdolną do pracy jest osoba, która w znacznym stopniu utraciła zdolność do pracy zgodnej z poziomem posiadanych kwalifikacji.

Orzeczeniem Lekarza Orzecznika ZUS z dnia 1 września 2014 r. A. L. została uznana za częściowo niezdolną do pracy w okresie od 1 września 2014 r. do 31 sierpnia 2015 r. Należy przy tym wskazać, że wyjątkowe uregulowanie z art. 57 ust. 2 odnosi się jedynie do całkowitej niezdolności do pracy. Oznacza to, że możliwość przyznania renty z tytułu częściowej niezdolności do pracy wymaga spełnienia łącznie wszystkich przesłanek zawartych w art. 57 ust. 1. Bezspornie ubezpieczona jest osobą niezdolną do pracy, oraz ma wymagany okres składkowy i nieskładkowy. Nie spełnia ona jednakże ostatniej przesłanki, a mianowicie niezdolność ubezpieczonej do pracy nie powstała w czasie ubezpieczenia, lub w okresie równorzędnym z okresem ubezpieczenia albo nie później niż w ciągu 18 miesięcy od daty ustania tych okresów bowiem ostatni okres ubezpieczenia upłynął w dniu 27 stycznia 2010 r. Ubezpieczona nie spełniła więc przesłanki z art. 57 ust. 1 pkt 3, co w konsekwencji prowadzi do odmowy przyznania świadczenia rentowego.

Odnosząc się do powołanego w apelacji wyroku Sądu Najwyższego z dnia 28 stycznia 2008 r. II UK 87/07, należy zaznaczyć, że sąd orzekający nie jest związany orzecznictwem innych sądów. Nadto podkreślenia wymaga, że linia orzecznicza Sądu Najwyższego, w związku ze zmianami w ustawie o emeryturach i rentach z FUS, prezentuje zgoła odmienne stanowisko. W wyroku z dnia 4 listopada 2015 r. II UK 402/14 (sygn. akt. II UK 402/14) Sąd Najwyższy stwierdził bowiem, że od czasu wejścia w życie ustawy z dnia 28 lipca 2011 r. o zmianie ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz. U. Nr 187, poz. 1112) art. 57 ust. 2 ustawy rentowej nie może już być interpretowany jako przepis samodzielnie określający warunki wymagane do nabycia prawa do renty z tytułu niezdolności do pracy, ale jako jedynie łagodzący w stosunku do osób w nim wymienionych przesłanki przewidziane w art. 57 ust. 1. Wskazani w hipotezie normy art. 57 ust. 2 ubezpieczeni, u których stwierdzono całkowitą niezdolność do pracy i którzy legitymują się co najmniej 20-letnim (w przypadku kobiet) okresem składkowym i nieskładkowym, nie muszą bowiem wykazywać faktu powstania niezdolności do pracy w okresach wyszczególnionych w ust. 1 pkt 3 lub w ciągu osiemnastu miesięcy od ich ustania. Muszą natomiast, stosownie do art. 57 ust. 1 pkt 2 w związku z art. 58 ust. 1 pkt 5 i ust. 2 ustawy, udokumentować co najmniej pięcioletni staż składkowy i nieskładkowy przypadający w dziesięcioleciu poprzedzającym datę wystąpienia z wnioskiem rentowym lub datę powstania niezdolności do pracy. Z tego ostatniego warunku zwalnia ubezpieczonego będącego osobą całkowicie niezdolną do pracy dopiero sytuacja opisana hipotezą normy art. 58 ust. 4, tj. wykazanie co najmniej 25-letniego (w przypadku kobiet) okresu składkowego, o jakim mowa w art. 6 tej ustawy.

W świetle powyższego, nie sposób obecnie art. 57 ust. 2 ustawy rentowej traktować obecnie jako samodzielnej podstawy do przyznania renty z tytułu całkowitej niezdolności do pracy. W konsekwencji również do osób całkowicie niezdolnych do pracy należy badać spełnienie wszystkich przesłanek, mając na względzie jedynie złagodzenie ich rygorów. Oznacza to również, że analizując przedmiotową sprawę oraz oceniając spełnienie ustawowych przesłanek do przyznania spornego świadczenia, należało mieć na uwadze fakt, że dla przyznania renty z tytułu częściowej niezdolności do pracy niewątpliwie konieczne jest spełnienie wszystkich przesłanek z art. 57 ust. 1 łącznie, czego ubezpieczona nie uczyniła.

W związku z powyższym, apelacja ubezpieczonej jako niezasadna, na podstawie art. 385 k.p.c. podlegała oddaleniu.

Sąd Apelacyjny odstąpił od obciążenia ubezpieczonej kosztami zastępstwa procesowego na podstawie art. 102 k.p.c. uznając że mogła mieć ona uzasadnione przekonanie o konieczności wszczęcia niniejszego postępowania wobec doniosłego życiowo charakteru prawnego sprawy dla ubezpieczonego.

SSA Beata Górską SSA Barbara Białecką SSA Zofia Rybicką - Szkibieli